

DNES

VYSOČINA

Jihlavská primátorka jednala s majitelem koncernu Kronospan
Řešila s ním budoucnost jihlavského závodu a jeho vliv na zdraví lidí

Český mák je plný morfinu

Jídla s mákem mohou vyvolat závislost

Magdalena Nová
redaktorka MF DNES

Morfin je mimořádně návykový opiat, který se v lékařství používá jako silné analgetikum. Farmaceutický průmysl ho získává z odrůd technického máku, který se v Česku nepěstuje.

Přesto ho každoročně nacházejí kontrolori Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) i v údajně českém modrém máku. Aktuální test MF DNES ukázal, že pokuty na obchodníky nezabírají, a tak se mák bohatě na morfin a další opiové alkaloidy na našem trhu vyskytuje vcelku běžně.

Důkazy přinesla akreditovaná laboratoř Ústavu analýzy potravin a výživy pražské VŠCHT: Ve třech vzorcích máku původem z Česka prokázaly rozborů množství opiových alkaloidů, které významně překročilo závazné limity. Jeden z nich jich obsahoval dokonce třikrát tolik, než kolik povoluje vyhláška ministerstva zemědělství.

Zdraví škodlivé nudle s mákem
Pro lepší představu: pokud byste z takového máku připravili povětve

Velký test máku prodávaného v Česku čtete v úterní MF DNES

nudle s mákem, spořádali byste v jediné porci bezmála dvojnásobek maximálního povoleného množství morfinu a kodeinu. A co huř, zhruba dvanáctileté dítě by tuto hranici překročilo téměř třikrát. Podobný koktejl alkaloidů byste připravili v makovém mléce, které je v poslední době v módě coby zdravá alternativa mléka.

„Vysoký obsah opiových alkaloidů pochopitelně znamená zdravotní riziko, tím spíš, když mák připravujeme pro děti,“ připomněla profesorka Jana Hajšlová, odbornice na kvalitu a chemickou bezpečnost potravin, jejíž tým pátral v mletém i celém máku po alkaloidech.

I když zatím chybí podrobná stu-

die, která by jasně řekla, jak může být takový koktejl opiových alkaloidů nebezpečný, pro lidské zdraví rozhodně znamená riziko. Minimálně proto, že mají tyto látky narkotický a analgetický účinek - mohou způsobovat závislost nebo útlum. Opatrně by měly být děti a těhotné ženy, ale také astmatici či pacienti s chorobami střev a plic, kteří jsou na přítomnost morfinu zvlášť citliví.

Mák s morfinem musí pryč
Když MF DNES seznámila dodavatele máku s výsledky laboratorních analýz, obvykle se vydělili.

„Výsledek rozborů nás šokoval, a proto jsme ihned provedli kontrolu všech zabalených šarží v akreditované laboratoři,“ reagovala Markéta Pavlínová, výrobní ředitelka společnosti Alika, která zprostředkovává prodej máku dalším obchodníkům. Firma slíbila, že každou další šarží nechá otestovat v akreditované laboratoři a stanovit obsah morfinu, těžkých kovů a pesticidů.

Z prodeje už zmizel mletý mák, který obsahoval rekordní množství alkaloidů a jež nabízel opavský e-shop s přírodními doplňky a výživou pro sportovce. „Mák budeme vracet našemu dodavateli,“ zdůraznil majitel firmy David Bryja.

Pokračování na str. 3

Mistr ligy Slavia slaví titul

Remíza stačila Fotbalisté Slavia jsou mistrem ligy za sezonu 2018/19. K pátemu mistrovskému titulu jim stačila na hřišti Baniku kolo před koncem sou-těžné remíza, kterou bez obtíží uhráli. Foto: ČTK

Ona Dnes:
Magazín
pro ženy

Diag Human:
Štáva chce
23 miliard Str. 4

Doživotí pro
statečnou
skautku Str. 6

Včely hynou na roztoče, léky přestávají zabírat

PRAHA Bój proti kleštíkovi včelímu, který je schopen přes zimu zlikvidovat celé včelstvo, čím dál víc vysává dotace pro včelaře. Na boj s takzvanou varroázou šlo loni 30,1 milionu, už zhruba polovina celkových národních a evropských dotací. Je to téměř dvojnásobek oproti roku 2014 a trojnásobek částky z roku 2011.

Podle Pracovní skupiny nástavkových včelařů (PSNV), která zastupuje zhruba tisíc tuzemských včelařů z více než 60 tisíc, je to však příklad nesprávného rozdělování dotací. Za-

tím celkový dotační koláč, který z poloviny tvoří evropské peníze, se příliš nemění a přesahuje každým rokem 60 milionů korun, výdaje na léčení roztoče u včel rostou na úkor ostatních dotací.

„Utrácíme stále více prostředků za léčiva, ale nikam to nevede. Vznikají rezistence roztočů vůči syntetickým akaricidům,“ říká místopředseda PSNV a včelař Lukáš Prýmas. Akaricidy jsou léčiva na hubení roztočů, mezi něž kleštík patří.

Pokračování na str. 6

Rakousko: vláda v troskách

VÍDEŇ V jednu chvíli šéf rakouských Svobodných a tehdy ještě budoucí vicekancléř Heinz-Christian Strache zapsal svému kolegovi: „Past. Past. Je to past.“ Ten ho ujistil, že není.

Ale byla. Nastražená provokace. Politický výbuch s najatou „ruskou“ figurantkou načasovaný jen týden před eurovolbami rozmetal vedení strany Svobodných, rozbil rakouskou vládu, způsobil předčasné volby a poskytl municí tradičním stranám, aby tvrdily, že nesystémové strany jsou příliš riskantní.

Skandál s tajně pořízeným videem, na němž se Strache chová jako bez-

skrupulózní lapka, jenž porcuje kořist ještě dříve, než ji vůbec získal, oťrásl Rakouskem přinejmenším stejně jako kdysi zjištění, že prezident této země Kurt Waldheim je válečný zločinec.

Strache neměl co bránit a rezignoval na své funkce, jeho kolega z videu Johann Gudenus, který byl šéfem poslanců Svobodných, udělal totéž. Rakouský kancléř Sebastian Kurz pak vykopul Svobodné z vlády a se slovy „Po tom videu musím zcela upřímně říci, že co je moc, to je moc...“ ukončil koalici.

Vídeo bylo pořízeno koncem čer-

vence 2017, tedy tři měsíce před volbami, v nichž se silně pravicoví Svobodní dostali do vlády jako menší koaliční strana, a je zničitující.

Zvláštní je, že i když je staré dva roky, celou dobu leželo a bylo zveřejněno až teď před eurovolbami, v nichž mají nesystémové strany znamenat zisky. Navíc ho nedostala rakouská média, ale německý deník Süddeutsche Zeitung a týdeník Der Spiegel.

„Zveřejnění právě teď bylo náhodné,“ tvrdí jeden redaktor Der Spiegelu.

Pokračování na str. 8

Komentář:
Zpolitizovaná
řepka Str. 9

Český mák plný morfinu

Vinu za vyšší obsah škodlivých látek může nést mák, který vyrostl na polích v cizině.

➤ Pokračování ze str. 1

Naopak společnost Tesco Stores, kde MF DNES nakoupila tři problematické vzorky, svým obchodním partnerům dál důvěřuje. „Naše společnost si dodavatele pečlivě vybírá a kontroluje. Většina z nich jsou renomované firmy s dlouholetou působností na českém i evropském trhu,“ tlumočil postoj společnosti její mluvčí Václav Koukolíček, podle něhož všechny nabízené máky splňují požadavky dané českou i evropskou legislativou a také interní standardy.

Přítom v máku privátní značky Tesco našla laboratoř nejen morfin a jiné alkaloidy, ale také vyšší obsah reziduí glyfosátu čili zbytků, které v máku zůstanou z rozkladu tohoto pesticidu. Evropským limitům sice mák dostal, ale jen díky benevolenci dané nejistotou měření.

A ještě pro připomenutí, co je glyfosát - jedná se o účinnou látku, která se vyskytuje například v herbicidu Roundup, kterým někteří zemědělci před sklizní urychlují dozrávání a vysušování plodin. Ostatně plošné užívání tohoto pesticidu na dosoušení už od ledna letošního roku zakázalo ministerstvo zemědělství.

Český mák nemusí být český

Klíčová otázka zní, jak je možné, že se výrazně vyšší množství morfinu nebo kodeinu vyskytuje i u máků, o nichž zpracovatelé tvrdí, že pocházejí z České republiky. Odborníci mají jasno: vůbec nemusel vyrůst na českých polích. Nebo minimálně jeho část.

Česko je sice ve světovém srovnání největší producent kvalitního potravinářského máku, přesto dováží i mák vypěstovaný v cizině. Zvláště když je úroda tak mizerná, jako byla loni. A tak se někteří obchodníci rozhodnou český mák smíchat se

zahraniční surovinou - což je nelegální.

„Kvalitní český modrý mák je dražší než dovážený technický. Hlavní podíl na dovozech do Česka přitom mají země, kde se pěstuje výhradně nebo převážně technický mák, jako je Španělsko, Francie, Velká Británie, Maďarsko nebo Slovensko,“ vysvětluje Vlastimil Mikšík z České zemědělské univerzity, který se dlouhodobě věnuje ochraně kvality českého modrého máku na našem trhu.

Jen na vysvětlenou, technický mák je ten, který se pěstuje pro po-

pisného označení pro českou surovinu.

A jak poznat kvalitní mák? Prozatím se podařilo dosáhnout alespoň zavedení České cechovní normy, kterou dovozený mák získat nemůže. Cechovní norma tak může být pro spotřebitele vodítkem, když se budou v obchodě poohlížet po skutečně kvalitním máku.

„Pravý český mák má modrá semena s jasným zabarvením, typickou sladkou chuť, výraznou vůni. Podle České cechovní normy musí být vypěstován v České republice a není u něj povolena termostabilizace,“ zmínil Vlastimil Mikšík podstatný termín, který se týká máku.

Termostabilizace je zcela legální úprava makových semen, při níž se horkou párou čistí z jejich povrchu opiové alkaloidy. „Některí tvrdí, že tím brání také žluknutí máku. Ovšem termostabilizace vyvolává jeho oxidaci, a tím se snižuje jeho kvalita,“ upozornila profesorka Hajšlová, že tato metoda může sice „vyčistit“ morfin z technického máku, avšak hodnotnou potravinářskou surovinu z něj neudělá.

Pravý český mák má modrá semena, typickou sladkou chuť, výraznou vůni.

třeby farmaceutického průmyslu a sype se z tobolek s násobně vyšším obsahem opiových alkaloidů. Protože se však na výrobu léčebných preparátů využívá jen takzvaná makovina, tedy uzralé makovice s částmi stonku, zůstanou producentům jako odpad maková semena.

Takže co s nimi? Poslat tam, kde je spotřebitelé zužitkují, a ještě na tom vydělat. „My sice zdůrazňujeme, že dovozený mák, pěstovaný pro technické účely, není kvalitní, jenže zároveň musíme přiznat, že to není nebezpečná potravina, pokud je tepelně upravený,“ podotkl Mikšík, který s kolegy ze spolku Český modrý mák (zatím neúspěšně) usiluje o získání chráněného země-

Co to je...

Technický mák

● surovina, která se pěstuje pro potřeby farmaceutického průmyslu. Vyrábí se z něj léčebné preparáty, pro použití v potravinářství však není dost kvalitní a chutný.

Potravinářský mák

● má nízký obsah opiových alkaloidů, ale vynikající chutové a nutriční vlastnosti. Obsahuje vysoký podíl minerálů, vitaminů, kvalitních tuků a bílkovin.

Opiové alkaloidy

● v máku se vyskytuje zhruba 30 chemických sloučenin, z nichž nejvýznamnější je morfin či kodein, které mají zklidňující a narkotické účinky. Maková semena tyto látky neobsahují, ale mohou jím být na povrchu znečištěna z narušených makovic.

3

vzorky máku v testu MF DNES zcela propadly, protože obsahovaly nadlimitní množství morfinu a dalších alkaloidů

73 mg

opiových alkaloidů v kilogramu máku našla laboratoř v nejhorším vzorku, to je třikrát víc, než povolují zákonné limity v ČR

280%

maximálního denního příjmu morfinu a kodeinu by vyčerpalo 12leté dítě, pokud by snědlo nudle s mákem, připravené z nejhoršího vzorku máku

Policie

Kybernetický útok na zlínský festival

Organizátoři Zlínského filmového festivalu pro děti a mládež kvůli kybernetickému útoku dočasně pozastavili rezervace a prodej vstupenek. Přerušeno bylo také publikování nových informací o filmovém a doprovodném programu na webu i ve festivalové aplikaci. Organizátoři festivalu kybernetický útok oznámili policii a podali trestní oznámení. Technické potíže na serveru jednoho z dodavatelů služeb organizátoři festivalu podle mluvčí festivalu Kateřiny Martkové zaznamenali v pátek, tedy krátce po spuštění prodeje vstupenek. „Následně odborníci z kybernetiky potvrdili sofistikovaný typ útoku,“ uvedla. Festival je nejstarší a největší přehlídkou svého druhu na světě. Loni jej navštívilo přes 125 tisíc lidí, konat se bude od 24. května do 1. června. (ČTK)

Sněmovna

ANO se připojí k bojkotu cest Ondráčka

Klub nejsilnější vládní strany - hnutí ANO - podpoří podle svého předsedy Jaroslava Faltnyky návrh, aby se od cesty poslance KSČM Zdeňka Ondráčka na území Ukrajiny ovládané proruskými separatisty distancovala celá Sněmovna. Ve čtvrtek tak učinil sněmovní zahraniční výbor. Faltnýk včera v pořadu České televize Otázky Václava Moravce uvedl, že souhlasí s návrhem opoziční TOP 09, aby věc probralo i plénum dolní komory, a vyslalo tak jasný signál o svém postoji k Ondráčkově cestě. (ČTK)

Charita

Potravinová sbírka zatím vynesla méně jídla než loni

V sobotu se ve více než třech stech prodejnách potravin konala potravinová sbírka. Od osmi hodin ráno do šesti hodin večer mohli lidé ve vybraných prodejnách darovat trvanlivé jídlo či drogistické potřeby pro lidi v nouzi. Češi darovali 235 tun zboží. Je to asi o čtvrtinu méně, než se vybralo loni na podzim. Množství věnovaného zboží se ještě rozroste o dary ze sbírek některých firem a internetových prodejců. V neděli to oznámili organizátoři sbírky. Podle nich měl na nižší výběry nejspíš vliv nezvyklý jarní termín. V roce 2019 se sbírka poprvé uskutečnila dvakrát v roce, druhé kolo bude na podzim. (ČTK)

INZERCE

Andrej Babiš

Jsmo snad míň než Německo? 🇩🇪 🗨️ 👎

Bojujeme za stejnou kvalitu potravin 🍗 😊 v českých i německých regálech.

ČESKO OCHRÁNÍME
Tvrdě a nekompromisně

PODPOŘTE NÁS VE VOLBÁCH DO EP 24. a 25. KVĚTNA

www.chcemelepsicesko.cz

Dita Charanzová

ANO BUDE LÍP

Zadavatel: ANO 2011, zpracovatel: PRODUCTION TEAM, s.r.o.